

Usmernenie pre pracovníkov pomáhajúcich profesií, vrátane rodičov detí z marginalizovaných rómskych komunit, pôsobiacich v projektoch Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (Terénna práca a terénna sociálna práca, Komunitné služby, Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK, Podpora vysporiadania pozemkov a i.) ohľadom postupov pediatrickej starostlivosti počas pandémie COVID-19.

Toto usmernenie má informačný charakter a je vytvorené a poukazuje na kľúčové body Metodického usmernenia hlavného odborníka pre VLDaD pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti **vo všeobecnej ambulancii o deti a dorast počas pandémie COVID-19** – základné postupy.

Uvedené metodické usmernenie bolo publikované v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 zo dňa 15. marca 2020, Opatrením Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia č. OLP12595/2020 účinného od dňa 16.03.2020, vydaného z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19, vyhlásenou dňa 11.03.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie.

Prosíme pracovníkov pomáhajúcich profesií, ako aj miestne authority, aby **zabezpečili úplnú a správnu informovanosť najmä rodičov detí a mládeže** žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách.

Kľúčové body metodického usmernenia:

1) Všeobecní lekári so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorí poskytujú všeobecnú ambulantnú starostlivosť o deti a dorast (ďalej len „primárni pediatri“) poskytujú zdravotnú starostlivosť v štandardných ordinačných hodinách schválených príslušným samosprávnym krajom. V čase určenom pre preventívnu starostlivosť sa venujú telefonickému komunikácii s pacientmi.

2) Poskytujú najmä neodkladnú zdravotnú starostlivosť v nevyhnutnom rozsahu a zdravotné výkony, ktoré sú potrebné pre zabránenie zhoršenia sa chronických ochorení v rámci aktuálnych personálnych a materiálno-technických možností.

3) **Poskytovanie preventívnej zdravotnej starostlivosti sa prerušuje. Nevykonávajú sa pravidelné očkovania ani odporúčané očkovania, nevystavujú sa potvrdenia o zdravotnom stave, o zdravotnej spôsobilosti pre materské školy ani iné školy**, pri nástupe do zamestnania, pre vodičské preukazy, nevystavujú sa žiadne potvrdenia pre úrady, kúpeľnú liečbu ani iné liečenia, predoperačné vyšetrenia.

4) **Rodičia nechodia po OČR do ambulancií. V prípade dieťaťa, ktoré je vo veku nedovŕšených 11 rokov** (teda max 10 rokov plus 364 dní) **netreba kontaktovať pediatra** (nemusi nič potvrdzovať), nárok na ošetrovné po uzatvorení školského/predškolského zariadenia vzniká automaticky.

V prípade dieťaťa, ktoré má 11 a viac rokov, treba telefonicky kontaktovať pediatra, ktorý ak to uzná za vhodné, vystaví žiadosť o ošetrovné z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu dieťaťa a pošle ju do Sociálnej poisťovne.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje

Sociálna poisťovňa **automaticky predĺži trvanie a následnú výplatu aktuálne začatých 14 – dňových OČR-iek bez toho, aby si rodič musel podávať novú žiadosť.** O dávku bude poistenec žiadať novou žiadosťou **len vtedy, ak sa na OČR rodičia potrebujú vystriedať.** Rodičia sa môžu striedať najskôr po uplynutí 10 dní, pričom každý nástup do zamestnania musia Sociálnej poisťovni ohlásiť najneskôr do konca kalendárneho mesiaca.

Skrátený návod "Ako požiadať o ošetrovné" je dostupný tu: <https://www.socpoist.sk/opatrenia-socialnej-poistovne-v-suvislosti-s-novym-koronavirusom/68337>):

5) Každý pacient, ktorý bude chcieť byť vyšetrený, bude **vyšetrený až po telefonickú konzultáciu s primárnym pediatrom** - ešte pred rozhodnutím vyjsť z domu a zamieriť k lekárovi.

6) V rámci manažmentu poskytovania zdravotnej starostlivosti pacientom sa postupuje tak, aby do čakárne, pokiaľ je to možné, **nemali prístup pacienti a ich rodičia bez predchádzajúceho telefonického dohovoru s ich primárnym pediatrom**. Ak ambulancia nedisponuje dostatkoch ochranných prostriedkov, je potrebné zakázať akýkoľvek prístup všetkých pacientov a rodičov bez predchádzajúceho telefonického dohovoru - uzamknúť najbližší vstup do čakárne (v prípade zdravotníckych zariadení požiadať prevádzkovateľa o zabezpečenie tohto opatrenia).

7) Ak pacienti prídu na vyšetrenie bez predchádzajúcej telefonickú konzultácie, na vstupných dverách musí byť **oznam s telefónnym číslom ambulancie**, aby bola umožnená telefonická konzultácia návštevy v ambulancii. Dôležitá je pravidelná kontrola priestorov čakárne aj pred ňou, pre prípad, že by sa čakajúci pacienti nedokázali s lekárom telefonicky skontaktovať.

8) Všetkých **pacientov, ktorí potrebujú zdravotnú starostlivosť, lekár telefonicky „vyšetří“** – odporúča sa využiť aj moderné komunikačné prostriedky („telemedicína“, fotky, videá a pod.). Prvým krokom je zodpovedanie „triediacich otázok“:

- a) Máte Vy, Vaše dieťa alebo iná Vám blízka osoba pozitívnu cestovateľskú anamnézu – cestovali ste posledných 21 dní do zahraničia? (Za rizikové krajiny sa považujú VŠETKY krajiny)
- b) Boli ste Vy, vaše dieťa alebo iná Vám blízka osoba v kontakte s osobou s potvrdenou infekciou koronavírusom?
- c) Ste Vy alebo Vaše dieťa v nariadenej karanténe? (nariadenej RÚVZ alebo na základe opatrení vlády SR).
- d) Máte Vy alebo Vaše dieťa príznaky infekcie dýchacích ciest?
- e) Prístup ľudí do priestorov ambulancie – ideálne do čakární – umožní lekár len po zodpovedaní „triediacich“ otázok.

9) Pacienti, ktorí **nemajú závažné príznaky ochorenia, lekár nepozýva do ambulancie, odporúča im symptomatickú liečbu** (lieky na zníženie horúčky, bolesti a pod.), ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Odporúča im telefonicky kontaktovať ambulanciu v prípade zhoršenia zdravotného stavu, alebo im aktívne telefonuje a kontroluje ich zdravotný stav. Chronických pacientov alebo pacientov s dlhodobými ťažkosťami, ktorí nemajú akútne zhoršenie, nevyšetruje. Poskytuje **konzultácie pre rodičov dojčiat** a pod. V prípade závažného stavu u pacientov s podozrením na COVID-19 im pediater odporúča volať č. 155 a sám pediater volá RÚVZ.

10) **Malé deti do roka** môžu mať pri infekcii COVID-19 **príznaky ako pri gastroenteritíde (vracanie, hnačka), prípadne môžu prejavovať skleslosť**. Z tohto dôvodu je aj pri negatívnych triediacich

otázkach nevyhnutné postupovať veľmi opatrne: vyšetrovať dieťa fyzicky len ak nie je možné posúdiť stav hydratácie na základe anamnézy. Pri ohrození zdravia alebo života lekár odošle dieťa na rehydratáciu do ústavnej zdravotnej starostlivosti. V prípade, že dieťa alebo rodičia dieťaťa do 1 roka s príznakmi hnačky a/alebo vracania spĺňajú kritéria pre riziko nákazy COVID-19 a dieťa je po telefonickí konzultácii hodnotené ako ohrozené dehydratáciou a vyžaduje rehydratačnú infúziu liečbu, lekár dieťa odošle cez RÚVZ a linku č.155 do nemocnice.

11) V prípade, že lekár nemá žiadne ochranné prostriedky, je nevyhnutné chrániť sa podľa možností a vyhnúť sa fyzickému kontaktu s pacientami, pri ktorom by mohlo dôjsť prenosu infekcie. Ambulancie však musia naďalej fungovať v núdzovom režime – **dostupnosť všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast** aj v tomto režime musí byť **zachovaná prítomnosťou lekára v ambulancii, dostupnosťou na telefonickú konzultáciu a usmernenie pacientov v prípade potreby.**

12) **Novorodencov je potrebné kontaktovať – v prípade skúsených matiek (viacrodičiek) na základe rozhodnutia primárneho pediatra je možné zvážiť len telefonickú konzultáciu** po odobraní pre-, peri- a postnatálnej anamnézy, **ostatných novorodencov je potrebné vyšetriť.** Vyšetrenie **v domácom prostredí považujeme za rizikovejšie ako v ambulancii** – platí triedenie pre matku, zabezpečenie hygieny ambulancie a eliminácia kontaktov s inými osobami v priestoroch čakárne alebo ambulancie.

13) **Pre dospelých platia rovnaké opatrenia u všeobecného lekára,** teda všeobecný lekár realizuje fyzické ošetrenie len u pacientov s akútnymi ťažkosťami. Všetkých, ktorí nemajú závažné príznaky ochorenia, nepozýva do ambulancie, ale odporúča im symptomatickú liečbu, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Tiež im odporúča postup formou telefonickí, emailovej, prípadne SMS konzultácie, v prípade zhoršenia ich zdravotného stavu. V prípade závažného stavu u pacientov s podozrením na alebo v karanténe súvisiacej s COVID-19 im odporúča volať linku 155 a kontaktuje RÚVZ. Chronických pacientov alebo pacientov s dlhodobými ťažkosťami, ktorí nemajú akútne zhoršenie stavu, prípadne nehrozí jeho zhoršenie, v čase mimoriadnej situácie lekár nevyšetruje.

14) **Všeobecný lekár pre dospelých neposkytuje preventívne, pracovno-lekárske služby a posudkovú činnosť** (vodičské a zbrojné preukazy, iné posudky, výpisy z dokumentácie, vyšetrenia pre potrebu posudkovej služby napr. invalidné dôchodky, odkázanosť na sociálne služby atď.).

14) **Pacientom v karanténe vystavuje všeobecný lekár PN len na základe telefonickí alebo e-mailovej konzultácie.** Rovnako postupuje u všetkých pacientov, ktorí sú v potrebe vystavenia PN z iných dôvodov, tam kde je to z medicínskeho hľadiska možné.

V urbanistických sídlach kde nie sú k dispozícii mobily, je potrebné zo strany autorít, ako aj podľa možností pomáhajúcich profesií, zabezpečovať náhradné spôsoby telefonickí komunikácie, napríklad cez obec, mestskú políciu a podobne.

Vopred Vám ďakujeme.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Bratislava, 23.03.2020